

สเฟียร์คืออะไร?

สเฟียร์คืออะไร?

โครงการสเฟียร์และคู่มือสเฟียร์นี้เป็นที่รู้จักกันดีสำหรับการนำเสนอข้อพิจารณาด้านคุณภาพและความรับผิดชอบต่อการตอบสนองด้านมนุษยธรรม แต่อะไรเป็นจุดกำเนิดของโครงการสเฟียร์? อะไรคือปรัชญาและวิธีการของสเฟียร์? คู่มือเล่มนี้มีการประกอบสร้างขึ้นมาจากอย่างไรและเพราะเหตุใด? คู่มือนี้จะอยู่ในส่วนใดสำหรับการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมที่มีขอบเขตกว้างขวาง? รวมทั้งใครเป็นผู้ที่ควรใช้และใช้เมื่อไร? ในบทนี้พยายามที่จะให้คำตอบบางประการต่อคำถามที่สำคัญเหล่านี้ รวมทั้งยังให้รายละเอียดโครงสร้างคู่มือสเฟียร์และอธิบายถึงวิธีการใช้และวิธีการที่บุคคลหรือองค์กรสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของสเฟียร์ได้

ปรัชญาโครงการสเฟียร์: การมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี

โครงการสเฟียร์ หรือ “สเฟียร์” ได้ริเริ่มขึ้นในปี 1997 โดยกลุ่มขององค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐด้านมนุษยธรรม (เอ็นจีโอ) และสภาภาคประชาสังคมและสภาเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานขององค์กรในด้านการตอบสนองต่อภัยพิบัติและจัดสรรความรับผิดชอบในองค์กรต่อประเด็นดังกล่าว ปรัชญาของสเฟียร์วางอยู่บนสองความเชื่อหลัก ความเชื่อแรกคือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือความขัดแย้งมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือ ส่วนความเชื่อที่สองคือ ทุกๆ ขั้นตอนที่เป็นไปได้ควรจะต้องดำเนินการเพื่อบรรเทาความทุกข์ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติหรือความขัดแย้ง

ด้วยความมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนทั้งสองความเชื่อหลัก โครงการสเฟียร์ได้วางกรอบตามกฎบัตรด้านมนุษยธรรมและระบุชุดของมาตรฐานขั้นต่ำในส่วนการช่วยชีวิตที่สำคัญ ซึ่งในตอนนั้นก็กลายเป็นบทด้านเทคนิค 4 บท ได้แก่ 1) แหล่งน้ำ สุขาภิบาล และการส่งเสริมสุขอนามัย 2) ความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ 3) ที่พักพิง ที่อยู่อาศัย และเครื่องอุปโภค 4) การบริการด้านสุขภาพ มาตรฐานหลักคือ มาตรฐานของกระบวนการที่สามารถนำไปใช้กับบทด้านเทคนิคทั้ง 4 บทได้

มาตรฐานขั้นต่ำมาจากหลักการดำเนินงานและการเป็นตัวแทนของการปฏิบัติงานที่เห็นพ้องต้องกันแล้วในวงกว้างว่าดีที่สุดในการตอบสนองด้านมนุษยธรรม ปฏิบัติการหลัก ดัชชีชีวิตที่สำคัญและบันทึกแนวทางปฏิบัติ (อธิบายไว้ใน “วิธีการใช้มาตรฐาน” ด้านหลัง) พร้อมกันกับมาตรฐานแต่ละตัวและการให้คำแนะนำเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานต่างๆ

มาตรฐานขั้นต่ำระบุเงื่อนไขที่จะต้องทำให้สำเร็จในการตอบสนองด้านมนุษยธรรม เพื่อให้ประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอยู่รอดและฟื้นฟูเพื่อไปสู่สภาพที่มั่นคงและมีศักดิ์ศรี การรวบรวมประชากรที่ได้รับผลกระทบมาอยู่ในกระบวนการ การให้คำปรึกษาถือเป็นหัวใจของปรัชญาสเฟียร์ ดังนั้น โครงการสเฟียร์ จึงเป็นโครงการแรกซึ่งรู้จักกันในปัจจุบันอย่างมีคุณภาพและความริเริ่มรับผิดชอบ (Q & A)

กฎบัตรด้านมนุษยธรรมและมาตรฐานขั้นต่ำมีการตีพิมพ์รวมกันเป็นคู่มือ ฉบับปรับปรุงล่าสุดก็คือ ที่คุณกำลังอ่านอยู่ขณะนี้ คู่มือสเฟียร์ถูกออกแบบมาสำหรับการวางแผน การดำเนินงาน การติดตาม และการประเมินผลระหว่างการตอบสนองด้านมนุษยธรรม นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพเมื่อมีการเจรจาต่อรองในด้านมนุษยธรรมและการจัดหาทรัพยากรพร้อมกับเจ้าหน้าที่ คู่มือสเฟียร์ยังเป็นประโยชน์สำหรับการทำกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมและการวางแผนฉุกเฉิน สำหรับผู้บริจาคเองก็เริ่มมีการรวมเอามาตรฐานต่างๆ ไว้เป็นส่วนที่ต้องมีการจัดทำรายงานนำเสนอมากขึ้นเรื่อยๆ

เนื่องจากคู่มือสเฟียร์นี้ ไม่ได้มีเจ้าของเป็นองค์กรใดองค์กรหนึ่ง จึงถือเป็นเรื่องน่ายินดีหากคู่มือนี้จะได้ถูกนำไปใช้โดยภาคส่วนที่ทำงานด้านมนุษยธรรมอย่างกว้างขวาง คู่มือนี้ได้กลายเป็นหนึ่งในชุดความรู้และที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากที่สุด โดยได้รับการยอมรับในระดับสากลด้านมาตรฐานสำหรับการตอบสนองด้านมนุษยธรรม และใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารและประสานงานระหว่างหน่วยงาน

คู่มือนี้ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 2000 มีการแก้ไขในปี 2003 และแก้ไขอีกครั้งในปี 2009-2010 ในระหว่างกระบวนการแก้ไขแต่ละครั้ง ได้มีการปรึกษาหารือกันในวงกว้าง โดยรวมเอาหน่วยงาน องค์กรและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรัฐบาลและหน่วยงานสหประชาชาติ (UN) เข้าร่วมหรือด้วย

ผู้ใช้คู่มือสเฟียร์เป็นหลัก เป็นผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผน การจัดการหรือการดำเนินการ เพื่อตอบสนองด้านมนุษยธรรม ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครของหน่วยงานด้านมนุษยธรรมในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับสากล ทั้งนี้ในมาตรฐานขั้นต่ำก็มักกล่าวถึงบริบทของการระดมทุน และการจัดทำกรนำเสนอโครงการไว้ด้วยเช่นกัน

ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น รัฐบาลและหน่วยงานระดับท้องถิ่น กองทัพหรือภาคเอกชน ควรได้รับการสนับสนุนการใช้คู่มือสเฟียร์ด้วย เหตุมีเพียงอาจเป็นประโยชน์ในการพิจารณาแนวทางการปฏิบัติงานของตนเอง หากแต่ยังช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจมาตรฐานที่ใช้โดยหน่วยงานด้านมนุษยธรรมกับผู้ที่พวกเขาอาจต้องปฏิบัติงานด้วย

คู่มือ: การสะท้อนคุณค่าของสเฟียร์

โครงสร้างของคู่มือนี้สะท้อนให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของสเฟียร์ ที่มุ่งมั่นยึดการตอบสนองด้านมนุษยธรรมตามแนวทางด้านสิทธิขั้นพื้นฐานและการมีส่วนร่วม

กฎบัตรมนุษยธรรม: หลักการคุ้มครองและมาตรฐานหลัก

กระบวนการทำงานตามหลักสิทธิขั้นพื้นฐานและการมีประชาชนเป็นศูนย์กลางที่อยู่ในคู่มือสเฟียร์นั้น มาจากหลักการคุ้มครองและมาตรฐานหลักในกฎบัตรมนุษยธรรม โดยหลักการดังกล่าวเน้นเรื่องความสำคัญของการตั้งเอาประชาชนที่ได้รับผลกระทบ หน่วยงานทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการตอบสนอง หลักการคุ้มครองและมาตรฐานหลักนี้ถูกจัดให้อยู่ใน

กลุ่มเดียวกันและบรรจุไว้ในส่วนต้นของคู่มือ เพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงซ้ำในบทด้านเทคนิคอื่นๆ ผู้ใช้คู่มือสเฟียร์รวมทั้งผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จะต้องพิจารณาหลักการดังกล่าวอย่างเป็นองค์รวมดังที่ปรากฏในบทนี้

สิ่งสำคัญของคู่มือนี้คือ**กฎบัตรมนุษยธรรม** (พร้อมกับคำอธิบายจากเอกสารทางกฎหมายและนโยบายที่สำคัญ ภาคผนวก 1 หน้า 358-370) จะให้ภาพด้านจริยธรรมและด้านกฎหมายต่อหลักการคุ้มครอง รวมทั้งมาตรฐานหลักและมาตรฐานขั้นต่ำ เพื่อให้เกิดการตีความและการดำเนินการที่ถูกต้อง กฎบัตรมนุษยธรรมเป็นคำแถลงการณ์ของกฎหมายสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นที่ยอมรับ ข้อกำหนด ความเชื่อที่ใช้ร่วมกันและข้อตกลงของหน่วยงานด้านมนุษยธรรม โดยรายละเอียดทั้งหมดถูกรวบรวมไว้ใน**หลักการทั่วไปสิทธิและหน้าที่** หลักการของความเป็นมนุษย์และข้อบังคับด้านมนุษยธรรมที่ก่อตั้งขึ้นนี้ หมายรวมถึงสิทธิที่จะมีชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี สิทธิในการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และสิทธิในการป้องกันและรักษาความปลอดภัย กฎบัตรยังเน้นถึงความสำคัญเรื่อง**ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่อชุมชนที่ได้รับผลกระทบ** มาตรฐานหลัก และมาตรฐานขั้นต่ำ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความหมายของหลักการและข้อกำหนดดังกล่าวที่มีต่อการปฏิบัติงาน

กฎบัตรมนุษยธรรมอธิบายว่า เพราะเหตุใดทั้งการให้ความช่วยเหลือและความคุ้มครองจึงเป็นเสาหลักที่สำคัญของการปฏิบัติการด้านมนุษยธรรม เพื่อพัฒนาการป้องกันในมิติที่ว่า คู่มือนี้จึงประกอบด้วยชุดของ**หลักการคุ้มครอง** ซึ่งถอดหลักกฎหมายและสิทธิมนุษยชนที่ระบุไว้ในกฎบัตรมนุษยธรรมให้กลายเป็นกลยุทธ์และการปฏิบัติด้านมนุษยธรรมที่เหมาะสมจากมุมมองด้านการป้องกัน การป้องกันเป็นส่วนหลักของการดำเนินการด้านมนุษยธรรมและ**หลักการคุ้มครอง** เน้นย้ำถึงความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านมนุษยธรรมทั้งหมด เพื่อให้แน่ใจว่ากิจกรรมของหน่วยงานตระหนักถึงภัยคุกคามต่างๆ ซึ่งประชาชนที่ได้รับผลกระทบมักเผชิญในช่วงเวลาของความขัดแย้งหรือภัยพิบัติ

ทุกหน่วยงานด้านมนุษยธรรมควรตรวจสอบให้แน่ใจว่า การกระทำของพวกเขาไม่ได้นำมาซึ่งอันตรายต่อประชาชนที่ได้รับผลกระทบ (หลักการคุ้มครอง 1) กิจกรรมของหน่วยงานสร้างประโยชน์โดยเฉพาะกับผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดและมีความเสี่ยงสูงสุด (หลักการคุ้มครอง 2) ส่งเสริมให้เกิดการคุ้มครองประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง และละเมิดสิทธิมนุษยชนอื่นๆ (หลักการคุ้มครอง 3) หน่วยงานสามารถช่วยให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิกลับเป็นปกติ (หลักการคุ้มครอง 4) บทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านมนุษยธรรมในการคุ้มครองนั้น โดยปกติเป็นความรับผิดชอบรองจากความรับผิดชอบทางกฎหมายของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การคุ้มครองมักจะเกี่ยวข้องกับการเตือนเจ้าหน้าที่เหล่านี้ถึงความรับผิดชอบของพวกเขาต่อประชาชน

มาตรฐานหลักเป็นมาตรฐานชุดแรกของมาตรฐานขั้นต่ำและมาตรฐานอื่นๆ ทั้งหมด โดยมาตรฐานหลักนี้อธิบายถึงกระบวนการและวิธีการดำเนินงานระหว่างการตอบสนองด้านมนุษยธรรมที่เป็น

พื้นฐานไปสู่การตอบสนองที่มีประสิทธิภาพ มาตรฐานชุดนี้มุ่งเน้นไปที่ความสามารถและการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือความขัดแย้ง การวิเคราะห์ที่ครอบคลุมและความเข้าใจถึงความต้องการและบริบท การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ ข้อตกลงในการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และทักษะที่เหมาะสม รวมทั้งการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงาน ล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นเพื่อที่จะบรรลุมาตรฐานทางเทคนิคต่อไป

หลักการคุ้มครองและมาตรฐานหลักนี้ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันและบรรจุไว้ในส่วนต้นของคู่มือเพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงซ้ำในบทด้านเทคนิคอื่นๆ หลักการคุ้มครองและมาตรฐานหลักดังกล่าวจะสนับสนุนทุกกิจกรรมด้านมนุษยธรรมและจะต้องใช้ร่วมกับบทด้านเทคนิคเฉพาะ หลักการคุ้มครองและมาตรฐานหลักเหล่านี้มีความสำคัญต่อการบรรลุมาตรฐานทางเทคนิคในมิติด้านคุณภาพและความรับผิดชอบต่อประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

มาตรฐานหลัก และมาตรฐานขั้นต่ำในบทด้านเทคนิค 4 บท

มาตรฐานหลัก และมาตรฐานขั้นต่ำครอบคลุมวิธีการเขียนโครงการและชุดของกิจกรรมช่วยชีวิตทั้งสี่คือ 1) การจัดหาหน้า สุขาภิบาลและการส่งเสริมสุขอนามัย 2) ความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ 3) ที่พักพิง ที่อยู่อาศัย และเครื่องอุปโภค 4) การดำเนินการด้านสุขภาพ

วิธีการใช้มาตรฐาน

มาตรฐานหลัก และมาตรฐานขั้นต่ำตามรูปแบบที่กำหนดเฉพาะ โดยเริ่มต้นด้วยค่าแกลงการณทั่วไประหว่างค่าแกลงการณสากล มาตรฐานขั้นต่ำ ตามด้วยชุดของปฏิบัติการหลัก ดัชนีชี้วัดหลักและบันทึกแนวทางปฏิบัติ

อันดับแรก **มาตรฐานขั้นต่ำ**ที่ระบุไว้แต่ละมาตรฐานมาจากหลักการที่ว่าประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติมีสิทธิที่จะมีชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งเป็นมาตรฐานเชิงคุณภาพโดยธรรมชาติและระบุการบรรลุต่อการตอบสนองด้านมนุษยธรรมขั้นต่ำสุดไว้เป็นการเฉพาะด้วย ขอบเขตของมาตรฐานนี้เป็นสากลและสามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์ภัยพิบัติใดๆ ก็ตาม ดังนั้นมาตรฐานนี้จะนำมาใช้ในการดำเนินงานแบบทั่วไป

ลำดับถัดไป เป็นส่วนเสนอแนะ**ปฏิบัติการหลัก**เพื่อให้บรรลุมาตรฐานขั้นต่ำ ซึ่งการปฏิบัติบางอย่างอาจไม่สามารถใช้ได้ในทุกบริบท และขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติงานในการที่จะเลือกการปฏิบัติที่เห็นว่าเกี่ยวข้องและสร้างการปฏิบัติทางเลือกอื่นๆ ในอันที่จะบรรลุมาตรฐานที่วางไว้

จากนั้น ชุดของ**ดัชนีชี้วัดหลัก**จะทำหน้าที่เป็น “สัญญาณ” ที่แสดงว่ามาตรฐานนั้นๆ ได้รับการดำเนินการจนบรรลุวัตถุประสงค์แล้วหรือไม่ ดัชนีชี้วัดหลักเหล่านี้จะให้วิธีการวัดและการสื่อสารในกระบวนการและผลของปฏิบัติการหลักๆ ดัชนีชี้วัดหลักเกี่ยวข้องกับมาตรฐานขั้นต่ำ หากแต่ไม่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการหลัก

ในที่สุด **บันทึกแนวทางปฏิบัติ**จะรวมคะแนนด้านบริบทเฉพาะ เพื่อพิจารณาว่าได้บรรลุเป้าหมายในปฏิบัติการหลักและดัชนีชี้วัดหลัก บันทึกแนวทางปฏิบัติจะให้แนวทางเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่มีความยากลำบากในทางปฏิบัติ มาตรฐานหรือคำแนะนำที่สำคัญและสาระสำคัญที่เพิ่มเข้ามา นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน การปฏิบัติหรือดัชนีชี้วัดและอธิบายถึงข้อถกเถียงประเด็นปัญหาหรือช่องว่างความรู้ในปัจจุบัน บันทึกแนวทางปฏิบัติจะไม่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นวิธีการดำเนินการในกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจง

การอารัมภบทสั้น ๆ ในแต่ละบทจะให้รายละเอียดในประเด็นที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ บทมาตรฐานขั้นต่ำด้านเทคนิคจะรวมเอาภาคผนวกไว้ด้วย เช่น รายการตรวจสอบการประเมิน หลักเกณฑ์ ตารางและตัวอย่างของรูปแบบรายงาน แต่ละบทลงท้ายด้วยการอ้างอิงและข้อเสนอแนะสำหรับการหาข้อมูลเพิ่มเติม อภิธานศัพท์สำหรับแต่ละบทของคู่มือมีอยู่ในเว็บไซต์สเฟียร์ (www.sphereproject.org)

ทุกบทจะเชื่อมต่อกันที่บทย่อย เช่น มาตรฐานที่ได้อธิบายไว้ในส่วนหนึ่งสามารถจัดการปัญหาร่วมกับมาตรฐานอื่นๆ ที่ได้อธิบายไว้ในส่วนอื่นๆ ได้ เป็นผลให้คู่มือนี้มีการอ้างอิงข้ามไปมาอย่างหลากหลาย

ความสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำสเฟียร์

คู่มือสเฟียร์เป็นไปตามความสมัครใจและเป็นเครื่องมือสำหรับกำกับดูแลตนเองในด้านคุณภาพและความรับผิดชอบ และโครงการสเฟียร์ไม่ได้ทำงานตามกลไกใดๆ ทั้งสิ้น เช่น “การลงนาม” เพื่อใช้สเฟียร์ สมาชิกสเฟียร์หรือกระบวนการรับรองใดๆ โครงการสเฟียร์ตระหนักในการเลือกใช้คู่มือโดยมิใช่เป็นการถือสิทธิเป็นเจ้าของตามกฎหมายหรือให้ความสำคัญว่าต้องปฏิบัติตามแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการส่งเสริมการเป็นเจ้าของคู่มืออย่างกว้างเท่าที่จะเป็นไปได้

คู่มือไม่ได้ให้บันทึกแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการในการให้บริการอย่างไรอย่างหนึ่ง (ปฏิบัติการหลักได้แนะนำกิจกรรมที่สามารถเข้าถึงมาตรฐานโดยไม่ได้ระบุว่าต้องทำอะไร) แต่ค่อนข้างที่จะเป็นการอธิบายถึง**สิ่งที่ต้องมีอยู่ในพื้นที่** เพื่อให้แน่ใจว่าประชากรที่ได้รับผลกระทบสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานที่จะเลือกระบบเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของสเฟียร์ บางหน่วยงานได้เลือกกลไกภายในแต่เพียงอย่างเดียว ขณะที่หน่วยงานอื่นได้เลือกใช้เพื่อการตรวจสอบคุณภาพ บางเครือข่ายหน่วยงานได้ใช้การประเมินสเฟียร์ในการตอบสนองโดยรวมในกรณีฉุกเฉินเฉพาะ

ความสอดคล้องกับสเฟียร์ไม่ได้หมายถึงการบรรลุมาตรฐานและดัชนีชี้วัดทั้งหมด ระดับที่หน่วยงานสามารถบรรลุมาตรฐานขึ้นอยู่กับระดับของปัจจัย บางครั้งก็เป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของหน่วยงาน บางครั้งก็เป็นความยากลำบากในการเข้าถึงประชากรที่ได้รับผลกระทบ การขาดความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่หรือความไม่มั่นคงอย่างรุนแรงที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุมาตรฐาน

ถ้าหากสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปของประชากรที่ได้รับผลกระทบต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำมากอยู่แล้วตั้งแต่ก่อนเกิดภัยพิบัติ หน่วยงานอาจมีทรัพยากรไม่เพียงพอที่จะทำให้บรรลุมาตรฐาน ใน

สถานการณ์เช่นนี้ การให้สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับประชากรที่ได้รับผลกระทบทั้งหมด อาจจะมีควมสำคัญมากกว่าการบรรลุมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับส่วนใดส่วนหนึ่งเฉพาะ

บางครั้งมาตรฐานขั้นต่ำอาจสูงกว่าลักษณะการดำรงชีวิตประจำวันของประชากรโดยทั่วไป การยึดมั่นในมาตรฐานสำหรับประชากรที่ประสบภัยพิบัติยังคงจำเป็น แต่สถานการณ์ดังกล่าวอาจจะบ่งชี้ความเป็นสำคัญสำหรับการสนับสนุนของประชากรทั่วไปและสำหรับการเจรจากับผู้นำชุมชน ดังนั้นอะไรคือสิ่งที่เหมาะสมและเป็นไปได้จะขึ้นอยู่กับบริบทเป็นสำคัญ

ในกรณีที่มาตราฐานไม่สามารถทำตามได้ หน่วยงานด้านมนุษยธรรมควรจะ

- อธิบายในรายงานของหน่วยงานด้านมนุษยธรรม (การประเมิน, การประเมินผล ฯลฯ) ช่องว่างระหว่าง ดัชนีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสเฟียร์และดัชนีชีวิตที่เข้าถึงได้ในการปฏิบัติ
- อธิบายเหตุผลและสิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุมาตรฐาน
- ประเมินผลกระทบเชิงลบสำหรับประชากรที่มีผลกระทบ
- ดำเนินการบรรเทาที่เหมาะสมเพื่อลดอันตรายที่เกิดจากผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้น

ตามขั้นตอนข้างต้น จะแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานได้ปฏิบัติตามปรัชญาของสเฟียร์และมาตรฐานขั้นต่ำของสเฟียร์ ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถบรรลุมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในคู่มือก็ตาม

ตำแหน่งของสเฟียร์ภายใต้การปฏิบัติการด้านมนุษยธรรม

คู่มือสเฟียร์ ถูกออกแบบมาสำหรับการใช้งานระหว่างการตอบสนองด้านมนุษยธรรมในช่วงของสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงภัยธรรมชาติ ความขัดแย้ง สภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างช้าและเร็ว สภาพแวดล้อมทั้งในเมืองและชนบท และเหตุฉุกเฉินทางการเมืองที่ซับซ้อนในทุกประเทศ คำว่า "ภัยพิบัติ" จะมีความหมายครอบคลุมสถานการณ์ข้างต้นทั้งหมด คำว่า "ความขัดแย้ง" จะนำมาใช้ตามความเหมาะสม สำหรับคำว่า "ประชากร" นั้นจะใช้เพื่อหมายถึงบุคคล ครอบครัว ชุมชนและกลุ่มที่กว้างขึ้น ด้วยเหตุนี้ คำว่า "ประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ" จะปรากฏอยู่ตลอดคู่มือ

ใช้คู่มือนี้เมื่อไร

คู่มือนี้มุ่งเน้นที่การตอบสนองด้านมนุษยธรรม มาตรฐานขั้นต่ำของสเฟียร์ครอบคลุมกิจกรรมที่ตอบสนองเพื่อความอยู่รอดอย่างเร่งด่วนของประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยระยะนี้เป็นช่วงจากไม่กี่วันหรือสัปดาห์ไปยังหลายเดือนและแม้กระทั่งเป็นปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่เกี่ยวข้องกับความไม่มั่นคงที่ยืดเยื้อและการย้ายถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นไปได้ที่จะกำหนดกรอบเวลาเฉพาะสำหรับการใช้ประโยชน์ของมาตรฐานสเฟียร์

อย่างไรก็ดี คู่มือนี้มิชอบเขตที่กว้างมากกว่าการปฏิบัติด้านมนุษยธรรม ที่นอกเหนือไปจากการบรรเทาทุกข์อย่างทันทีทันทั้งที่และครอบคลุมเนื้อหาของกิจกรรมที่เริ่มต้นด้วยการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติ แล้วยังรวมถึงการตอบสนองด้านมนุษยธรรมและในที่สุดก็ถึงการฟื้นฟูในระยะแรก ในฐานะเครื่องมืออ้างอิง คู่มือนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในการเตรียมความพร้อมรับภัยพิบัติและการฟื้นฟูใน

ระยะแรก ซึ่งเป็นการกำหนด “กรอบแนวคิด” การตอบสนองด้านมนุษยธรรมตามแนวคิด ซึ่งจะต้องพิจารณาไปพร้อมๆ กันกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นด้วย

การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ต้องการให้ผู้ปฏิบัติ เช่น รัฐบาล หน่วยงานด้านมนุษยธรรม องค์กรภาคประชาสังคมในท้องถิ่น ชุมชนและบุคคล ได้มีความสามารถ ความสัมพันธ์และความรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมและตอบสนองต่อภัยพิบัติหรือความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งก่อนและระหว่างการตอบสนอง ผู้ปฏิบัติควรเริ่มต้นด้วยการดำเนินการเพื่อพัฒนาการเตรียมความพร้อมและลดความเสี่ยงในอนาคต อย่างน้อยผู้ปฏิบัติควรมีความพร้อมเพื่อบรรลุมาตรฐานขั้นต่ำของสเฟียร์เมื่อเกิดภัยพิบัติในอนาคต

การฟื้นฟูในระยะแรก เป็นกระบวนการต่อจากการบรรเทาทุกข์และนำไปสู่การฟื้นฟูในระยะยาว การฟื้นฟูในระยะแรกจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดถ้ามีการคาดการณ์และการอำนวยความสะดวกตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการตอบสนองด้านมนุษยธรรม การตระหนักถึงความสำคัญของการฟื้นฟูในระยะแรก คู่มือมีการอ้างอิงตลอดทั้งเล่มตามความเหมาะสมเพื่อให้รับรู้ถึงความสำคัญของการฟื้นฟูในระยะแรก

การพัฒนาในภาคส่วนมนุษยธรรมและการประยุกต์ใช้สเฟียร์

จำนวนของการพัฒนาในภาคส่วนมนุษยธรรมและภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงของภัยพิบัติตามธรรมชาติและ ความขัดแย้ง เช่นเดียวกับการทำงานด้านมนุษยธรรม การพัฒนาที่ระบุไว้ในคู่มือฉบับปรับปรุงนี้ รวมถึง

- ขยายแนวคิดและการทำงานโดยมุ่งเน้นที่การตอบสนองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติด้วยความตระหนักว่าประชากรที่ได้รับผลกระทบต้องได้รับคำปรึกษา รัฐที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตต้องมีความสามารถในการตอบสนอง และหน่วยงานและสถาบันระดับชาติต้องได้รับการสนับสนุน
- เพิ่มความรับผิดชอบเชิงรุกของการปฏิบัติการด้านมนุษยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประชากรที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้งการประสานงานเชิงรุกมากขึ้น ทั้งภายในกระบวนการปฏิรูปด้านมนุษยธรรม (วิธีกระบวนการกลุ่ม) และภายใต้การอุปถัมภ์ของคณะกรรมการถาวรว่าด้วยกิจกรรมระหว่างหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ (Inter-Agency Standing Committee: IASC)
- ขยายจุดมุ่งเน้นไปที่ประเด็นการคุ้มครองและการตอบสนอง
- เพิ่มความตระหนักเรื่องการบังคับย้ายถิ่นขนาดใหญ่ที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ชักนำไปเกิดภัยพิบัติ และความตระหนักถึงความเปราะบางที่เพิ่มขึ้นจากการทำลายสิ่งแวดล้อม
- การรับรู้ถึงการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากรเมืองที่ยากจนและต่าก็มี ความเปราะบางเฉพาะเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ ความสามัคคีในสังคมและพื้นที่ทางกายภาพ

- วิธีการช่วยเหลือแบบใหม่ เช่น การโอนเงินสดและบัตรแทนเงินสด และการจับจ่ายในท้องถิ่น แทนการจัดส่งในรูปแบบของความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม
- เพิ่มการรับรู้เรื่องการลดความเสี่ยงที่เกิดจากภัยพิบัติ ทั้งภาคส่วนและวิธีการ
- การมีส่วนร่วมของกองทัพในการตอบสนองด้านมนุษยธรรมที่มากขึ้น ทั้งนี้ชุดของผู้ปฏิบัติจะไม่ถูกบังคับตามความจำเป็นด้านมนุษยธรรม แต่ควรมีการพัฒนาแนวทางที่เฉพาะเจาะจง และกลยุทธ์การประสานงานสำหรับการเจรจาต้านมนุษยธรรมระหว่างพลเรือนและทหาร
- การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการตอบสนองด้านมนุษยธรรมที่มากขึ้น โดยควรต้องมีแนวทางและกลยุทธ์ที่คล้ายคลึงกับการเจรจาระหว่างพลเรือนและทหาร

โครงการสเปียร์รวมถึงการพัฒนาเหล่านี้บรรจุอยู่ในคู่มือตามความเหมาะสม โดยเฉพาะในปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ของการโอนเงินสด การฟื้นฟูในระยะแรกและความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหาร

ความเข้าใจบริบทระหว่างการตอบสนองด้านมนุษยธรรม

การตอบสนองด้านมนุษยธรรมที่มีประสิทธิภาพต้องอยู่บนพื้นฐานที่ครอบคลุมการวินิจฉัยบริบท (การประเมิน การตรวจสอบและการประเมินผล) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของประชาชน ความเปราะบางและความสามารถของประชาชนในแต่ละบริบท

คู่มือได้ถูกออกแบบเพื่อเป็นเครื่องมือในการรับรู้บริบทที่แตกต่างและปรับรายการการตอบสนองให้สอดคล้องกัน โดยคู่มือจะแนะนำผู้ปฏิบัติงานในการสะท้อนสิ่งรอบตัวเพื่อบรรลุถึงมาตรฐานในระดับสากลในสถานการณ์หรือบริบทที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมุ่งเน้นความเปราะบางและความสามารถเฉพาะ

ประชาชนที่ได้รับผลกระทบภัยพิบัติมีความสามารถในการควบคุมแหล่งทรัพยากรและพลังงานได้ไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นประชาชนจึงได้รับผลกระทบที่แตกต่างกันไปตามพื้นฐานของชาติกำเนิด ศาสนา หรือการเมือง การย้ายถิ่นอาจไม่เกิดความเสี่ยงต่อคนบางคนที่มีความเปราะบางในสถานการณ์ปกติ ผู้หญิง เด็ก ผู้สูงอายุ คนทุพพลภาพหรือคนที่อาศัยอยู่กับผู้ติดเชื้อเอชไอวี อาจถูกปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือที่สำคัญหรือโอกาสที่จะได้ยื่นมือเนื่องจากอุปสรรคทางกายภาพ วัฒนธรรมและ/หรือสังคม ประสบการณ์ได้แสดงให้เห็นว่าการรักษาบุคคลจำนวนมากที่อยู่ใน “กลุ่มเปราะบาง” สามารถนำไปสู่การทำงานแบบแยกส่วนและไร้ประสิทธิภาพ ซึ่งมีได้ให้ความสำคัญกับความเปราะบางที่ทับซ้อนกัน และการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของความเปราะบางในแต่ละช่วงเวลา และแม้ในภาวะวิกฤตอย่างไรก็ตาม

ความพยายามในการบรรเทาทุกข์และฟื้นฟูยังต้องพิจารณาถึงภัยและความเปราะบางที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อสร้างชุมชนที่กลับสู่ความปลอดภัยและส่งเสริมให้เกิดความแข็งแกร่งมากขึ้น ในหลายพื้นที่ของโลก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้เริ่มต้นสร้างผลกระทบต่อรูปแบบของความเสียหายนี้การผสมผสานความรู้เรื่องภัยแบบดั้งเดิม ความเปราะบางและความสามารถมีความจำเป็นต่อการประเมินความเสี่ยงด้านภูมิอากาศในอนาคต

เพื่อที่จะสร้างความยุติธรรมให้กับสถานการณ์ภัยพิบัติต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเปราะบางและความสามารถของประชากรที่ได้รับผลกระทบ คู่มือนี้จะช่วยแก้ปัญหาแบบเดียวกันในหลายๆ เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เพศสภาพ ผู้สูงอายุ เอชไอวี และผู้ทุพพลภาพและการสนับสนุนด้านจิตสังคมต่อปัจเจกบุคคลและกลุ่มเปราะบางย่อยอื่นๆ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ) และสิ่งแวดล้อมจะแก้ไขประเด็นความเปราะบางที่ส่งผลกระทบต่อประชากรทั้งหมดที่ได้รับผลกระทบ ในตอนท้ายของการอารัมภบทนี้จะมีการอธิบายถึงรายละเอียดของแต่ละเหตุการณ์เพิ่มเติม

ความเชื่อมโยงกับมาตรฐานอื่นๆ ด้านมนุษยธรรม

เพื่อให้คู่มือสเฟียร์เป็นคู่มือที่สามารถจัดการได้ จะมุ่งเน้นไปยังสี่ภาคส่วนหลักของการตอบสนองด้านมนุษยธรรม หลายๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองด้านมนุษยธรรมที่มีประสิทธิภาพยังได้พัฒนามาตรฐานขึ้นมาเองด้วย โดยมาตรฐานจำนวนมากจะถูกรวมอยู่ในชุดของมาตรฐานเพื่อนร่วมงานสเฟียร์ที่ดีที่สุดที่แยกออกไปแต่ก็ได้พัฒนาขึ้นจากปัญหาและกระบวนการให้คำปรึกษาเช่นเดียวกับสเฟียร์ มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการศึกษาของเครือข่ายระหว่างหน่วยงานเพื่อการศึกษาในกรณีฉุกเฉิน (INEE) ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การตอบสนอง การฟื้นฟู เครือข่ายการศึกษาและส่งเสริมธุรกิจขนาดย่อม (SEEP) เครือข่ายมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการฟื้นฟูหลังวิกฤตเศรษฐกิจและมาตรฐานและแนวทางการจัดการสัตว์ ปลอดภัยในภาวะฉุกเฉิน (LEGS)

การศึกษาในกรณีฉุกเฉินสามารถเป็นได้ทั้งการคำนวณชีวิตและการช่วยชีวิต พื้นที่ปลอดภัยที่ให้ไว้ทำให้เกิดภาวะปกติ สนับสนุนด้านจิตสังคมและป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์และอันตราย นอกจากนี้ยังสามารถใช้สื่อสารข้อความเกี่ยวกับความปลอดภัย ทักษะชีวิตและข้อมูลด้านสุขภาพและสุขอนามัยที่สำคัญ มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการศึกษาในภาวะฉุกเฉิน วิกฤตเรื้อรังและการซ่อมสร้างในระยะเริ่มแรกของ INEE สำหรับการศึกษา ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การตอบสนอง การฟื้นฟู ซึ่งถูกตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 2004 และมีการปรับปรุงในปี 2010 จนกลายเป็นมาตรฐานเพื่อนร่วมงานสเฟียร์ในปี 2008 มาตรฐานขั้นต่ำดังกล่าวนำเสนอกรอบการทำงานเพื่อยืนยันถึงการเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างการศึกษาและสุขภาพ น้ำ สุขาภิบาลและสุขอนามัย โภชนาการ ที่พักพิงและการคุ้มครอง และเพื่อเพิ่มความปลอดภัย คุณภาพและความรับผิดชอบของการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาและการตอบสนอง

การพัฒนาสถานประกอบการขนาดเล็กและปลอดภัยอยู่ในความครอบคลุมโดยมาตรฐานขั้นต่ำของเครือข่าย SEEP สำหรับการศึกษาหลังวิกฤตและมาตรฐานการจัดการสัตว์ ปลอดภัยในภาวะฉุกเฉินตามลำดับ ซึ่งเป็นที่คาดหวังว่ามาตรฐานขั้นต่ำทั้งสองชุดจะกลายเป็นมาตรฐานเพื่อนร่วมงานสเฟียร์ ในปี 2011

มาตรฐานเพื่อนร่วมงานสเฟียร์จะช่วยปรับปรุงคุณภาพของการให้ความช่วยเหลือต่อประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือความขัดแย้งได้เมื่อใช้ควบคู่กับคู่มือสเฟียร์ คำแนะนำที่เกี่ยวข้องจากมาตรฐาน INEE SEEP และ LEGS ได้รับการบูรณาการและอ้างอิงตลอดคู่มือนี้

หน่วยงาน พันธมิตรและเครือข่ายได้กำหนดมาตรฐานอื่นๆ และหลักเกณฑ์เพื่อตอบสนองความจำเป็นในการดำเนินงานที่เฉพาะเจาะจง เช่น คำสั่งหน่วยงานเฉพาะกรณี ความเชี่ยวชาญทางเทคนิคหรือช่องว่างที่ปรากฏอยู่ในคำแนะนำ โดยมาตรฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้มีการอ้างอิงอยู่ในบทเทคนิคของคู่มือนี้

โครงการสเฟียร์ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มความคิดริเริ่มที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบในภาคส่วนต่างๆ ซึ่งทำงานสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับโครงการเสริมสร้างศักยภาพในสถานการณ์ฉุกเฉิน (ECB) โดยได้มีการพัฒนาคู่มือแนวทางที่ดีเพียงพอและกลุ่มความร่วมมือรับผิดชอบด้านมนุษยธรรม (HAP) ซึ่งตกลงร่วมกันจัดการในประเด็นต่างๆ ผ่านมาตรฐานความรับผิดชอบด้านมนุษยธรรมและการจัดการคุณภาพ รายการถามตอบอื่นๆ ซึ่งโครงการสเฟียร์มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การช่วยเหลือประชากร กลุ่มฉุกเฉิน ฟื้นฟู พัฒนา (Urgence, Réhabilitation, Développement) การประสานงานและการเรียนรู้เครือข่าย Sud ที่ใช้งานและการปฏิบัติงานรับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อมนุษยธรรม (ALNAP)

นอกเหนือจากคู่มือ

เครื่องมือหลักและเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้บ่อยๆ ในคู่มือโครงการสเฟียร์นี้ได้รับการเผยแพร่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์สเฟียร์ (www.sphereproject.org) ที่ซึ่งคุณสามารถจะรับข่าวสารและแหล่งข้อมูลล่าสุดด้วย

คู่มือนี้มีปรากฏในหลากหลายภาษาพร้อมกับการฝึกอบรมและสื่อการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่สามารถนำมาดัดแปลงให้เข้ากับบริบทท้องถิ่นบนพื้นฐานประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานได้ โดยเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีชีวิตชีวาของชุมชนสเฟียร์ ด้านการปฏิบัติงาน บางครั้งยังเกิดการเชื่อมต่อเครือข่ายอย่างอิสระและขยายเครือข่ายของผู้ปฏิบัติงานออกไปอันส่งผลให้จิตวิญญาณของสเฟียร์ดำรงอยู่ โครงการสเฟียร์ก่อตั้งขึ้นบนความจำเป็นที่จะต้องช่วยปรับปรุงการตอบสนองด้านมนุษยธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิและความต้องการประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือความขัดแย้ง ตลอดจนความรับผิดชอบต่อพวกเขา โครงการสเฟียร์ได้สร้างความคืบหน้าอย่างมากนับแต่เริ่มก่อตั้งขึ้น แต่คู่มือเพียงเล่มเดียวไม่สามารถสร้างความสำเร็จได้ เพียงคุณเท่านั้นที่สามารถ

โครงสร้างของประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่องที่ปรากฏในคู่มือเล่มนี้มุ่งเน้นเฉพาะบางพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองต่อภัยพิบัติและแก้ปัญหาให้บุคคล กลุ่ม หรือประเด็นความเปราะบางทั่วไป ในส่วนนี้ ได้อธิบายรายละเอียดบางส่วนของแต่ละประเด็นไว้ ดังนี้

เด็ก: มาตรการพิเศษต้องถูกนำมาใช้เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กทุกคนได้รับการคุ้มครองจากอันตราย และการส่งเสริมให้สามารถเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานได้อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้บ่อยครั้งที่ผู้ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่มักเป็นเด็ก ความสำคัญอยู่ที่มุมมองและประสบการณ์ของเด็กเหล่านั้นไม่เพียงแต่จะเกิดขึ้นในช่วงการประเมินภาวะฉุกเฉินและการวางแผนเท่านั้น หากแต่ยังมีอิทธิพลต่อการนำส่งการบริการด้านมนุษยธรรม ตลอดจนการตรวจสอบและประเมินผลบริการดังกล่าว เด็กและคนหนุ่มสาวมีแนวโน้มที่จะได้รับอันตรายจากความเปราะบางในบางสถานการณ์ เช่น ภาวะทุพโภชนาการ การแสวงประโยชน์ การลักพาตัว และการรับสมัครเด็กและคนหนุ่มสาวเข้าไปเป็นกลุ่มติดอาวุธและกองกำลังสู้รบ ความรุนแรงทางเพศและการขาดโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งนี้ผู้นักสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กล่าวว่าเด็กคือบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งคำนิยามนี้ย่อมมีความแตกต่างกันไปตามบริบททางวัฒนธรรมและสังคม การวิเคราะห์อย่างละเอียดถึงวิธีการนิยามคำว่า “เด็ก” ตามลักษณะประชากรที่ได้รับผลกระทบเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีเด็กหรือคนหนุ่มสาวใดไม่ได้รับการความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม

การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ: ประเด็นนี้ถูกกำหนดให้เป็นแนวคิดและการปฏิบัติของการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติผ่านความพยายามอย่างเป็นระบบในอันที่จะวิเคราะห์และจัดการปัจจัยที่เป็นเหตุของภัยพิบัติ รวมทั้งการลดลงของความล่าช้าที่จะนำไปสู่ภัยพิบัติ ความเปราะบางของประชาชนและทรัพย์สิน การจัดการที่ดินและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด ตลอดจนการเตรียมความพร้อมที่ดีขึ้นสำหรับเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ โดยหมายรวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น พายุ น้ำท่วม ภัยแล้ง และการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งและมีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก

สิ่งแวดล้อม: เป็นที่เข้าใจกันว่าสิ่งแวดล้อม คือ องค์ประกอบทางกายภาพ เคมีและชีวภาพ รวมทั้งกระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประสบภัยและการดำรงชีพในท้องถิ่น สิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ช่วยให้ผู้คนมีชีวิตยืนยาวและส่งเสริมคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อมต้องการการป้องกันและการจัดการเพื่อให้อาณาเขตที่ที่สำคัญดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน มาตรฐานขั้นต่ำในการป้องกันสิ่งแวดล้อม คือ การป้องกันไม่ให้เกิดการแสวงประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมมากเกินไป ตลอดจนการควบคุมมลพิษและความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม รวมทั้งมุ่งมั่นให้สิ่งแวดล้อมมีหน้าที่สนับสนุนชีวิต ลดความเสี่ยงและความเปราะบาง และพยายามหากลไกที่ประคับประคองการปรับตัวของระบบทางธรรมชาติเพื่อการฟื้นฟูตัวเอง

เพศสภาพ (Gender): หมายถึง ความเป็นจริงที่ว่าคนเราก็มีการเผชิญสถานการณ์ต่างกันตามเพศสภาพของตนเอง เพศ หมายถึง คุณสมบัติทางชีวภาพของหญิงและชาย ซึ่งตามธรรมชาติแล้วจะกำหนดมาแต่แรกเกิด ทั่วไปแล้วถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

สิทธิที่เท่าเทียมกันของหญิงและชายปรากฏชัดเจนในเอกสารด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของกฎบัตรมนุษยธรรม หญิงและชายมีสิทธิเท่าเทียมกันต่อความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการป้องกัน เพื่อเป็นการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของพวกเขา เพื่อรับรู้ในความสามารถที่เท่าเทียมกันของมนุษย์ รวมทั้งความสามารถในการตัดสินใจเลือก เพื่อโอกาสที่เหมือนกันในการปฏิบัติตามทางเลือกของตนเอง และมีอำนาจอันเท่าเทียมกันในการกำหนดผลลัพธ์จากการกระทำของตนเอง การตอบสนองด้านมนุษยธรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่ออยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในความแตกต่างด้านความต้องการ ความเปราะบาง ความสนใจ ความสามารถและกลยุทธ์การเผชิญปัญหาของหญิงและชาย เด็กหญิงและเด็กชายทุกช่วงวัย และผลกระทบที่แตกต่างกันของภัยพิบัติหรือความขัดแย้ง ความเข้าใจความแตกต่างดังกล่าวเช่นเดียวกับความไม่เท่าเทียมกันในบทบาทและภาระงานของหญิงและชาย การเข้าถึงและควบคุมทรัพยากร อำนาจการตัดสินใจและโอกาสในการพัฒนาทักษะ จะเป็นไปได้โดยผ่านการใช้วิเคราะห์ด้านเพศสภาพ เพศสภาพเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นๆ จุดมุ่งหมายหลักด้านมนุษยธรรมของการจัดสัดส่วนและความยุติธรรมจะให้ความสนใจกับความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย และการให้ความมั่นใจในผลลัพธ์ที่เท่าเทียมกันในทางประวัติศาสตร์ ความสนใจเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศสภาพถูกขับเคลื่อนโดยความต้องการที่จะตอบสนองความต้องการและสภาวะการณ์ของหญิงและเด็กหญิงที่มักจะต้องอาศัยโอกาสมากกว่าชายและเด็กชาย อย่างไรก็ตาม ชุมชนด้านมนุษยธรรมก็รับรู้ถึงความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจถึงสิ่งที่ชายและเด็กชายเผชิญในสถานการณ์ฉุกเฉินเพิ่มขึ้นเช่นกัน

เอชไอวีและเอดส์: ความรู้เรื่องความชุกของเอชไอวี ในบริบทด้านมนุษยธรรมที่เฉพาะเจาะจงเป็นสิ่งสำคัญในอันที่จะเข้าใจความเปราะบาง ความเสี่ยง และวางแผนการตอบสนองที่มีประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้กลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงมากที่สุด (เช่น ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย ผู้ใช้ยาเสพติดแบบฉีดเข้าเส้นเลือดดำและผู้ให้บริการทางเพศ) ซึ่งมักจะจะต้องได้รับมาตรการที่เฉพาะเจาะจงเพื่อปกป้องตัวเองจากการถูกทอดทิ้ง การแบ่งแยก การกีดกันและความรุนแรง บางบริบทอาจมีกลุ่มเปราะบางอื่นๆ ด้วย เช่น ผู้ลี้ภัย ผู้อพยพ ยิวชนและมารดาเลี้ยงเดี่ยว การย้ายถิ่นของประชาชนอาจนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของความเปราะบางและความเสี่ยงด้านเอชไอวี เนื่องจากการแยกสมาชิกในครอบครัวและชุมชน รวมทั้งระเบียบบรรทัดฐานทางสังคมและพฤติกรรมทางเพศที่แตกแยก หญิงและเด็ก ๆ อาจจะถูกแสวงประโยชน์จากกลุ่มติดอาวุธและยังมีความเปราะบางต่อการติดเชื้อเอชไอวี (HIV) มากขึ้น เนื่องจากความรุนแรงทางเพศและการแสวงประโยชน์ ระหว่างเหตุฉุกเฉินด้านมนุษยธรรม ประชาชนอาจไม่สามารถเข้าถึงการรักษาและช่วยเหลือด้านเอชไอวี เช่น รายการป้องกันและยาต้านไวรัส (ART) ยารักษาวัณโรค (TB) ตลอดจนการป้องกันและการรักษาโรคติดเชื้อฉวยโอกาสอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้น

ผู้อาศัยอยู่กับผู้ติดเชื้อเอชไอวี (PLHIV) มักประสบกับความทุกข์จากการแบ่งแยก กีดกันและความอับยศ ดังนั้นการรักษาความลับจึงเป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด รวมทั้งการป้องกันที่ควรจะต้องพร้อมเสมอเมื่อจำเป็น กิจกรรมส่วนต่างๆ ในคู่มือนี้ควรให้ข้อมูลการรักษาและช่วยเหลือด้านเอชไอวีที่เหมาะสมตามอัตราส่วนความชุกและบริบท และไม่เป็นการเพิ่มจำนวนของผู้มีความเปราะบางและมีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อเอชไอวี

ผู้สูงอายุ: ตามความหมายของสหประชาชาติ ผู้สูงอายุชายและหญิง หมายถึง ผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี แต่ความหมายของคำว่า “สูงอายุ” ก็มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบริบท ผู้สูงอายุมักจะเป็นคนที่ยากจนที่สุดในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและเป็นประชากรส่วนใหญ่ที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงขึ้น และเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางสูงสุดในกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือความขัดแย้ง (เช่น ผู้ที่อายุมากกว่า 80 ปี เป็นกลุ่มอายุที่มีอัตราเติบโตเร็วที่สุดในโลก) หากแต่พวกเขา มักจะถูกทอดทิ้งในการจัดการภัยพิบัติหรือความขัดแย้ง ความโดดเดี่ยวและความอ่อนแอทางกายภาพ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมความเปราะบางในผู้สูงอายุเมื่อเกิดภัยพิบัติหรือความขัดแย้ง พร้อมทั้งการหยุดชะงักของการประกอบอาชีพและการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน โรคเรื้อรังและปัญหาการเคลื่อนไหว รวมทั้งสุขภาพจิตที่แย่ง การระบุและเข้าถึงผู้สูงอายุที่อยู่แต่ในบ้านและครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุเป็นหัวหน้าครอบครัวต้องใช้ความพยายามเป็นพิเศษ ผู้สูงอายุก็ยังสามารถในการอยู่รอดและฟื้นฟูสมรรถภาพอยู่เช่นกัน พวกเขา มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ดูแลเด็ก ผู้จัดการทรัพยากรและผู้สร้างรายได้ ที่มีความรู้และประสบการณ์ของชุมชนในการรับมือและช่วยรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสังคม

ผู้ทุพพลภาพ: องค์การอนามัยโลก (WHO) ประมาณการว่าระหว่าง ร้อยละ 7 ถึง 10 ของประชากรโลก รวมทั้งเด็กและผู้สูงอายุ อาศัยอยู่กับผู้ทุพพลภาพ ภัยพิบัติและความขัดแย้งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของความบกพร่องและความทุพพลภาพตามมา อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของผู้ทุพพลภาพ (The UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD) กำหนดให้ความทุพพลภาพเป็นแนวคิดที่มีพัฒนาการอยู่ตลอดเวลาและความทุพพลภาพเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความบกพร่องใดๆ ซึ่งอาจจะเป็นด้านกายภาพ ประสาทสัมผัส สติปัญญาหรือจิตสังคมกับอุปสรรคทางเจตคติและสภาพแวดล้อม ซึ่งทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเสมือนอุปสรรคที่ขัดขวางผู้ทุพพลภาพจากการมีส่วนร่วมและการรับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการช่วยเหลือหลักด้านมนุษยธรรม อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของผู้ทุพพลภาพ (CRPD) ฉบับใหม่ได้อ้างถึงความปลอดภัยและการป้องกันผู้ทุพพลภาพในภาวะความขัดแย้งและสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นการเฉพาะ (มาตรา 11)

ผู้ทุพพลภาพเผชิญกับความเสียหายอย่างมากภายในสถานการณ์ภัยพิบัติและมักจะถูกกันออกไปจากกระบวนการบรรเทาทุกข์และการฟื้นฟูสมรรถภาพ สถานการณ์ดังกล่าวยิ่งทำให้ผู้ทุพพลภาพยากที่จะมีส่วนร่วมและใช้ประโยชน์จากการให้บริการสนับสนุนภัยพิบัติที่เป็นมาตรฐาน ที่สำคัญคือผู้ทุพพลภาพเป็นประชากรที่หลากหลาย โดยรวมเด็กและผู้สูงอายุไว้ด้วย ด้วยเหตุนี้วิธีการในการแก้ไขปัญหาของผู้ทุพพลภาพจึงไม่สามารถที่จะทำให้ “เหมาะกับทุกคน” ได้ การตอบสนองด้านมนุษยธรรมจึงต้องคำนึงถึงความสามารถเฉพาะ ทักษะ ทรัพยากรและความรู้ของบุคคลประกอบกับลักษณะและระดับของความบกพร่อง สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องจดจำคือ ผู้ทุพพลภาพก็มีความต้องการขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ในชุมชนของพวกเขา นอกเหนือจากนี้ บางคนยังอาจมีความต้องการที่เฉพาะเจาะจง เช่น อุปกรณ์ช่วยเหลือและการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพ ยิ่งกว่านั้นมาตรการใดๆ ที่กำหนดเป้าหมายไปยังผู้ทุพพลภาพจะต้องนำไปสู่การแยกพวกเขาจากครอบครัวและเครือข่ายชุมชนของตนเอง สุดท้ายหากสิทธิของผู้ทุพพลภาพยังไม่ได้นำมาพิจารณาในการตอบสนองด้านมนุษยธรรม โอกาสที่ยิ่งใหญ่ในการสร้างชุมชนสำหรับทุกคนก็จะหายไป ดังนั้นการรวมบุคคลที่มีความทุพพลภาพไว้ในทุกด้านของการบรรเทาทุกข์และการฟื้นฟูจึงเป็นเรื่องสำคัญซึ่งต้องใช้ทั้งการตอบสนองหลักและการตอบสนองต่อเป้าหมายเฉพาะ

การสนับสนุนด้านจิตสังคม: แหล่งใหญ่ของความเปราะบางและความทุกข์ในภัยพิบัติเกิดขึ้นมาจากความซับซ้อนทางอารมณ์ ผลกระทบทางสังคม ด้านกายภาพและจิตวิญญาณที่เป็นผลกระทบของภัยพิบัติ ปฏิกริยาทั้งหลายเหล่านี้ถือเป็นเรื่องปกติและสามารถเอาชนะได้ด้วยเวลา สิ่งสำคัญ คือในการจัดระเบียบสุขภาพจิตที่เหมาะสมเป็นการเฉพาะ รวมทั้งการสนับสนุนด้านจิตสังคมที่ส่งเสริมช่วยตนเอง ความสามารถในการจัดการปัญหาและความอดทนในกลุ่มประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมจะมีความเข้มแข็งเมื่อมีจุดเริ่มต้นที่เหมาะสม ในการให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบมีส่วนร่วมในการชี้แนะการดำเนินการตอบสนองต่อภัยพิบัติ ในภาคส่วนมนุษยธรรมแต่ละด้านพบว่า การจัดการให้ความช่วยเหลือใดๆ ก็ตามต่างมีผลกระทบทางจิตสังคมที่อาจจะสนับสนุนหรือก่อให้เกิดอันตรายกับประชาชนที่ได้รับผลกระทบก็ได้ การให้ความช่วยเหลือจึงควรมีลักษณะที่ส่งเสริมศักดิ์ศรี การรับรู้ความสามารถของตนเองผ่านการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ การเคารพในความสำคัญของการปฏิบัติทางศาสนาและวัฒนธรรม ตลอดจนการเสริมสร้างความสามารถของประชาชนที่ได้รับผลกระทบเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีแบบองค์รวม

รายการอ้างอิง

UN Convention on the Right of the Child: www2.ohchr.org/english/law/crc.htm

UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities: www.un.org/disabilities/

WHO on Disabilities: www.who.int/disabilities/en/

